

Spalarnie odpadów? Ślepa ścieżka!

Piotr Barczak

Polskie Stowarzyszenie Zero Waste

European Environmental Bureau

Plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym

Na rzecz czystszej
i bardziej
konkurencyjnej
Europy

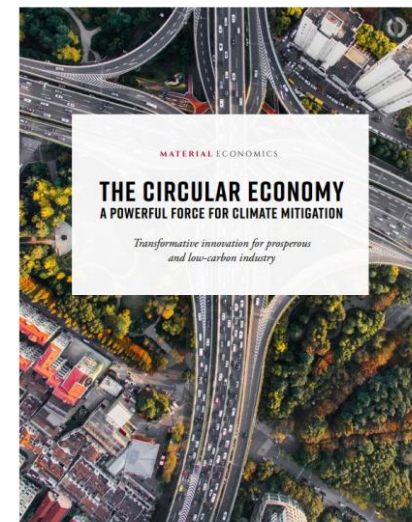
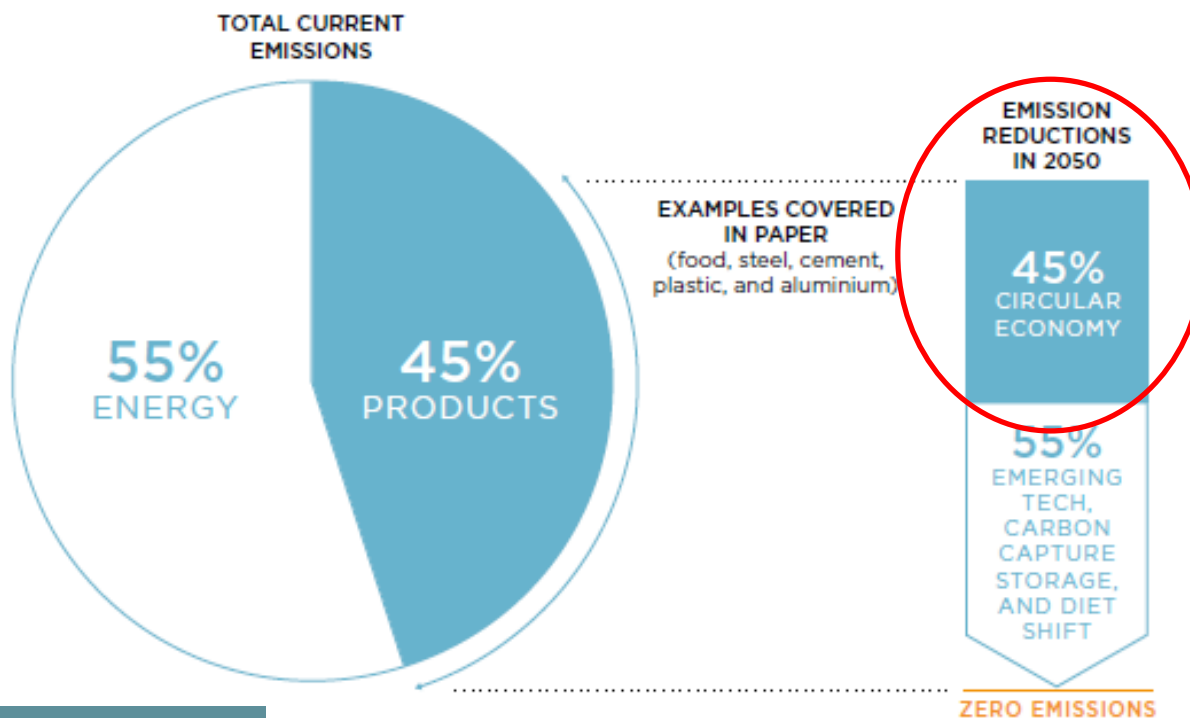
#EUGreenDeal

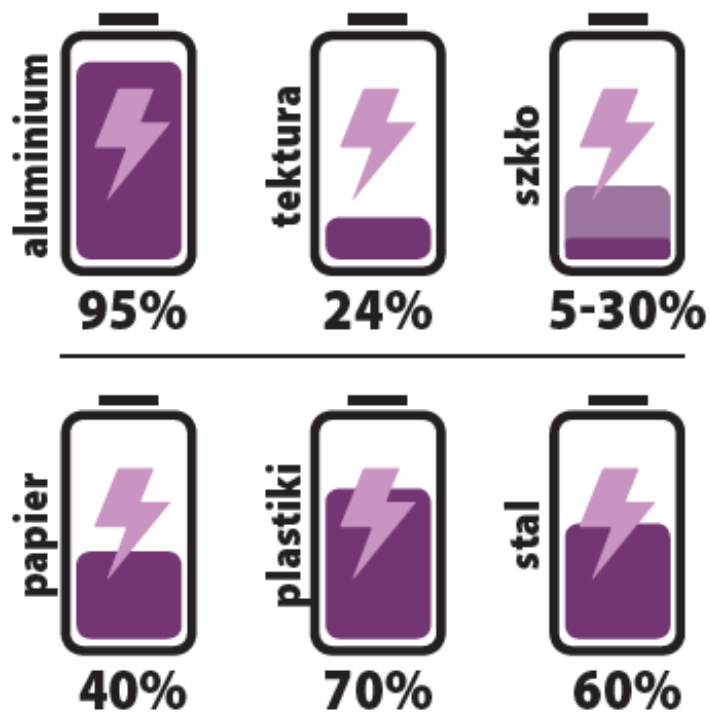
Schemat 1 Cykl obiegu surowców, materiałów, produktów oraz odpadów w gospodarce o obiegu zamkniętym (tzw. cykl GOZ)

PRZEPŁYWY MATERIAŁÓW: DLACZEGO MA TO ZNACZENIE DLA KLIMATU?

COMPLETING THE PICTURE: TACKLING THE OVERLOOKED EMISSIONS

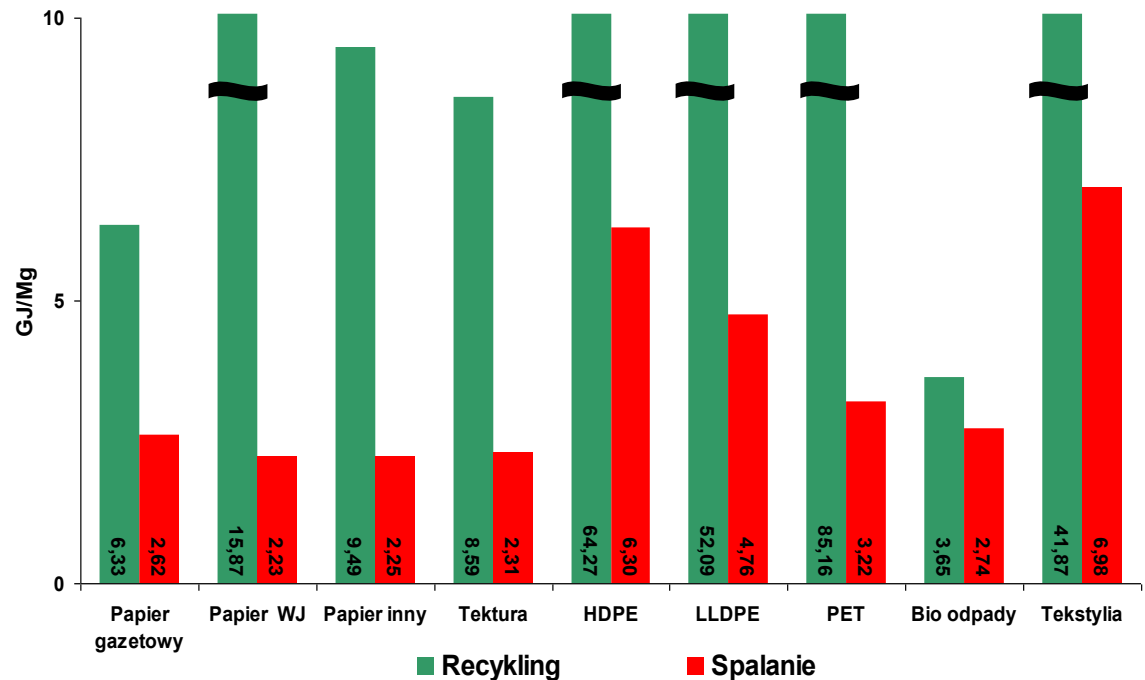

Recykling materiałów oszczędza
ogromną ilość energii w
porównaniu do wydobycia
zasobów pierwotnych [7]

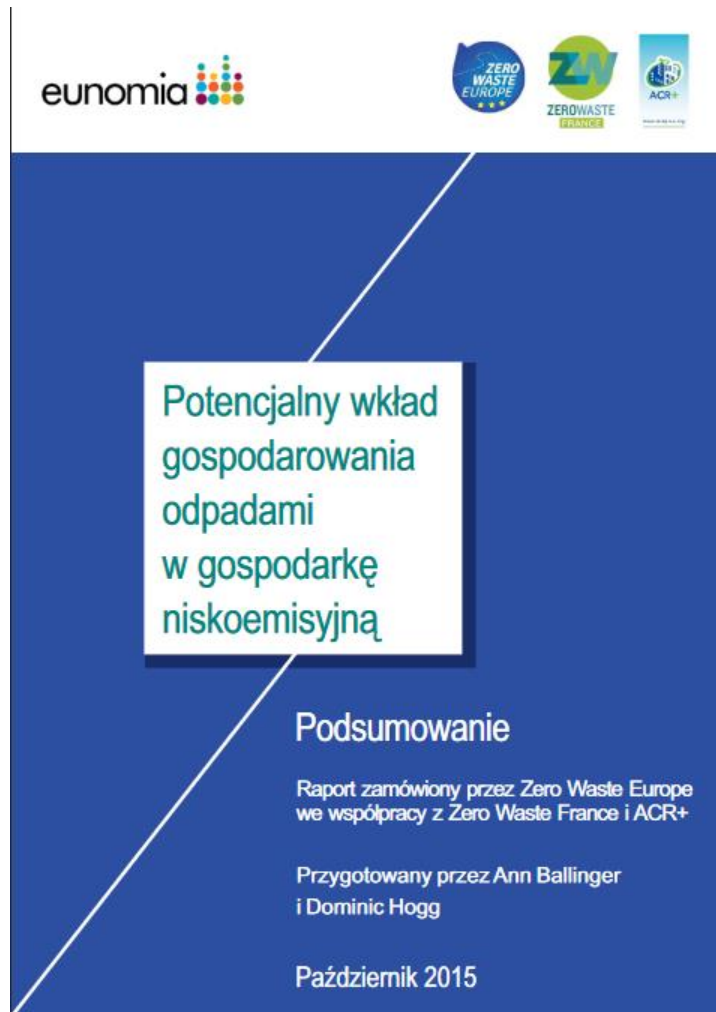
Spalarnie

- Spalarnia wytwarza od 2 do 26 razy mniej energii niż jest możliwe zaoszczędzenie jej poprzez recykling – w porównaniu z energią niezbędną do wytworzenia nowego produktu

Zmiany klimatyczne - raport dla COP15

- "... klasyfikowanie frakcji odpadów biomasy jako zasobu odnawialnego jest sprzeczne ze wszystkim, do czego powinna dążyć polityka gospodarowania odpadami: na bardzo podstawowym poziomie przekazuje wszelkiego rodzaju błędne komunikaty. "

FATIH BIROL,
EXECUTIVE DIRECTOR
INTERNATIONAL ENERGY AGENCY

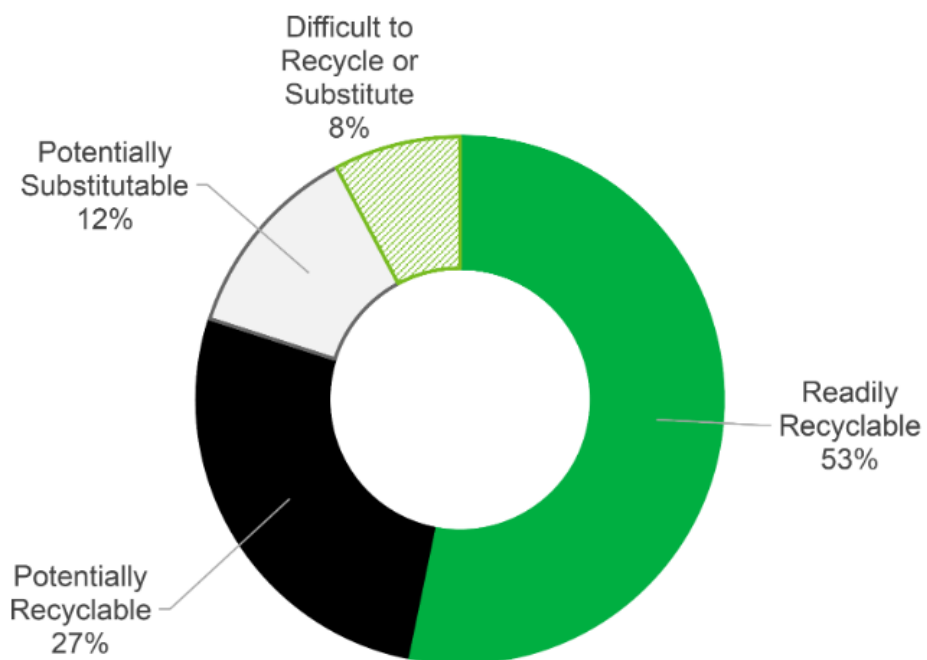
**We have no room to build
anything that emits CO₂
emissions.**

THE GUARDIAN - TUE 13 NOV 2018

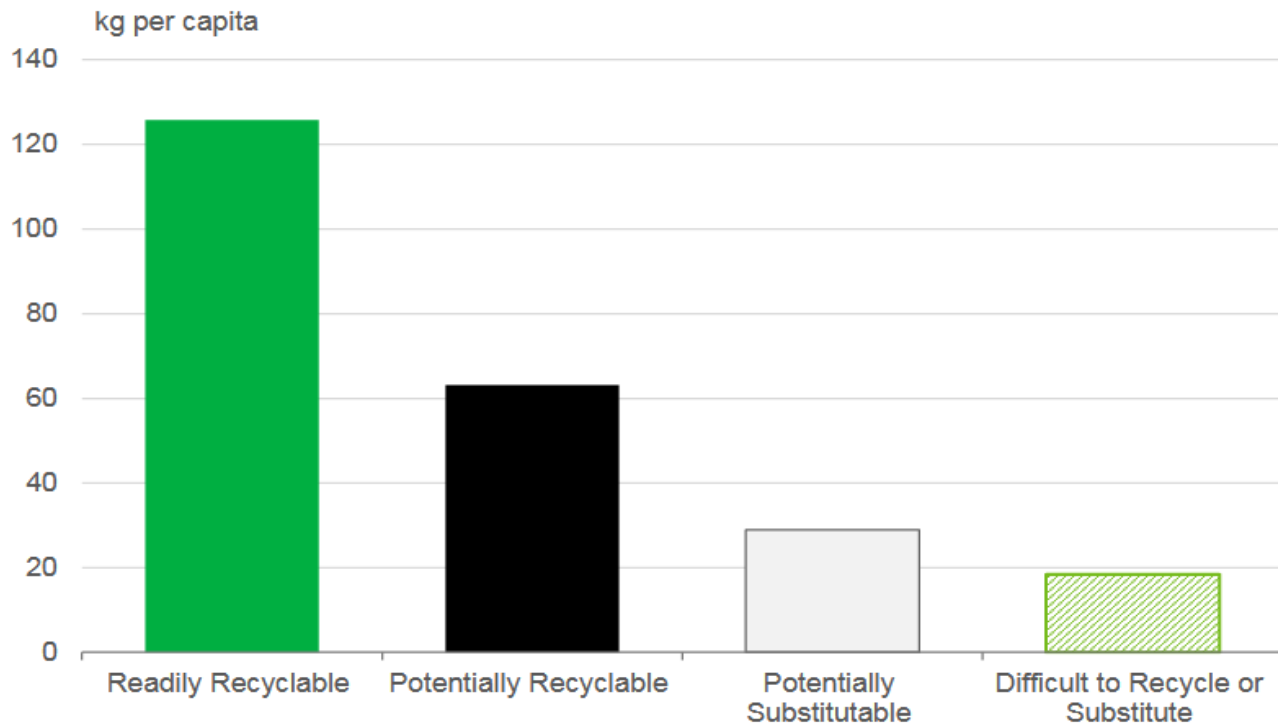
Resources and Waste
Strategy
Monitoring Progress

Strumień odpadów zmieszanych - morfologia

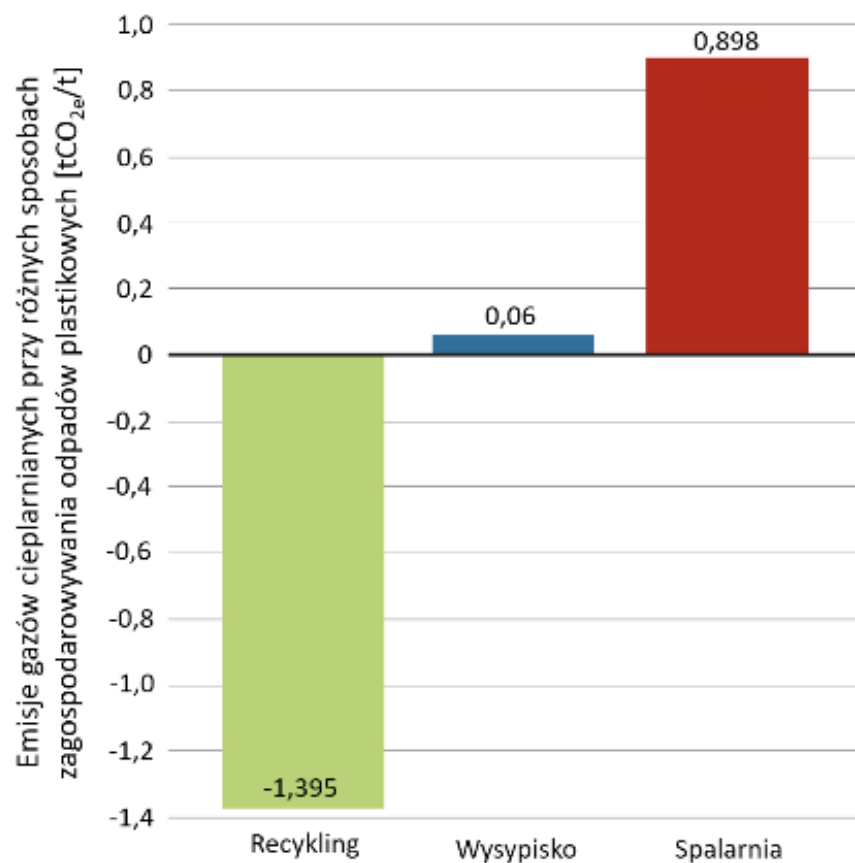
Source: WRAP (2020) Quantifying the composition of municipal waste

Chart 15. Avoidable residual waste from household sources, England, 2017, kg per Capita (WP2c)

Source(s): WRAP (2020) [Quantifying the composition of municipal waste](#)

[HTTPS://NAUKAOKLIMACIE.PL/AKTUALNOSCI/PLASTIK-A-KLIMAT-367](https://naukaoklimacie.pl/aktualnosci/plastik-a-klimat-367)

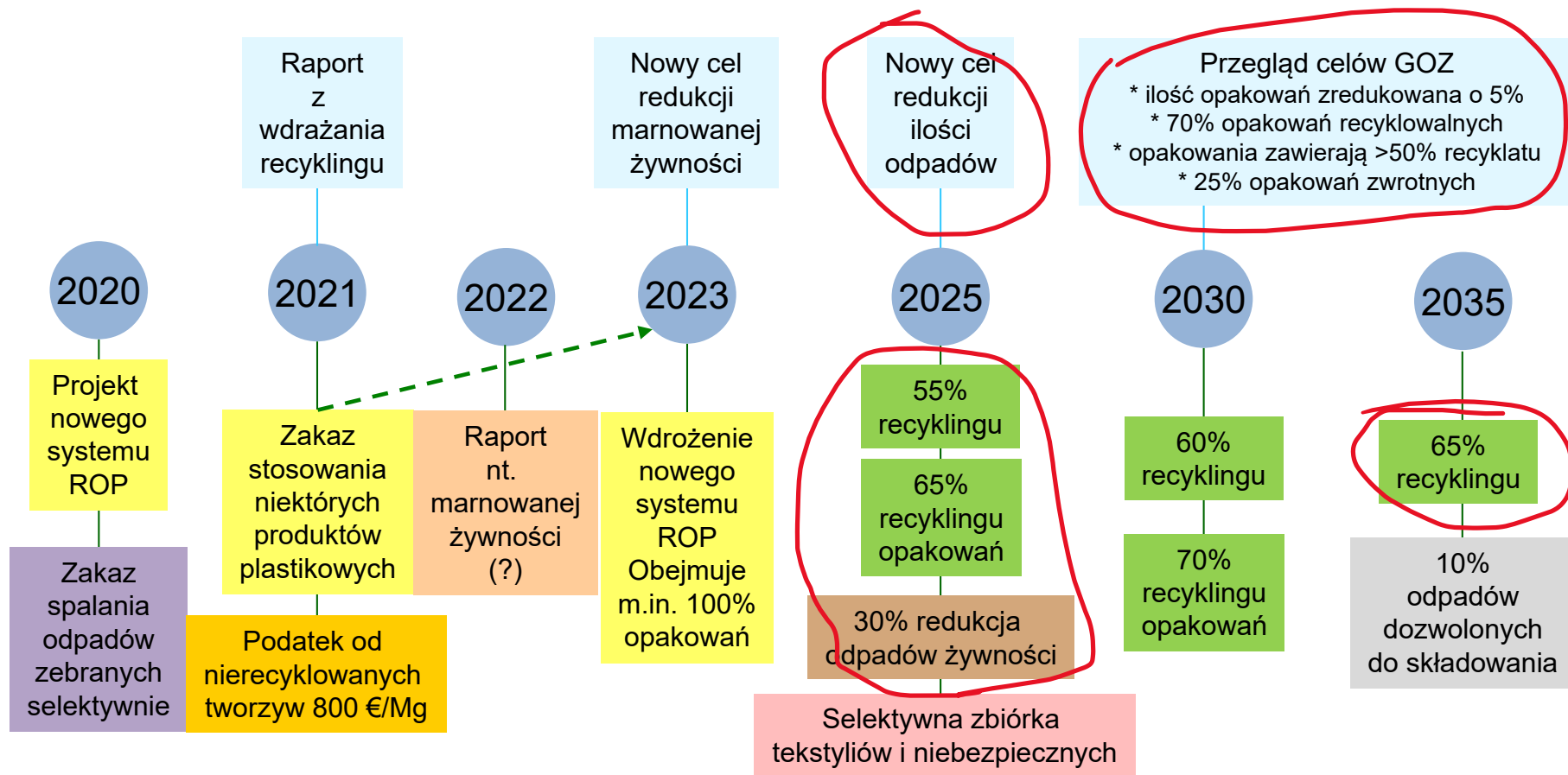
Rysunek 4. Emisje gazów cieplarnianych związane z różnymi sposobami zagospodarowywania odpadów plastikowych. Źródło

[Plastic & Climate: The Hidden Costs of a Plastic Planet.](#)

Emisja CO₂e kg na tonę produktu i odpadu

Gospodarka o obiegu zamkniętym – odpady komunalne

[Hyperlink](#) do ściągnięcia pełnej osi czasu wdrożenia dyrektyw odpadowych WFD , PPWD i SUPD.

Taksonomia

EU TECHNICAL EXPERT GROUP ON
SUSTAINABLE FINANCE

FINANCING A SUSTAINABLE
EUROPEAN ECONOMY

TECHNICAL REPORT

Taxonomy: Final report of the Technical Expert
Group on Sustainable Finance

March 2020

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje (Taksonomia)
  - art. 17 klasyfikuje **spalanie odpadów** jako **działalność wyrządzającą poważne szkody dla celów środowiskowych i gospodarce o obiegu zamkniętym**
  - zgodnie z zasadą *nie czyń poważnych szkód* i art. 4 inwestycje te nie mogą być finansowane z funduszy publicznych, w tym Unii Europejskiej oraz przez innych uczestników rynku finansowego, którzy udostępniają produkty finansowe,

Spalarnie odpadów w EU ETS

- 18 grudnia 2022 r. organy Unii Europejskiej osiągnęły porozumie w sprawie aktualizacji przepisów dotyczących Europejskiego Systemu Handlu Emisjami (ang. ETS) – opłat za emisję CO₂
  - spalarnie odpadów mają być włączone do ETS począwszy od 2028 r.
  - obecnie opłata od tony emitowanego CO₂ wynosi ponad 87 EUR, a więc co najmniej o tyle proporcjonalnie zwiększy się koszt spalania odpadów

MIT: Spalarnie dają miejsca pracy społecznościom.

- **FAKT: Spalanie niszczy miejsca pracy**
- **Recykling tworzy 10-20 razy więcej miejsc pracy niż spalarnie. Spalarnie wymagają ogromnych inwestycji kapitałowych, ale oferują stosunkowo niewiele miejsc pracy w porównaniu z recyklingiem lub ponownym wykorzystaniem**

JOB CREATION POTENTIAL

10,000 TONNES OF USED GOODS

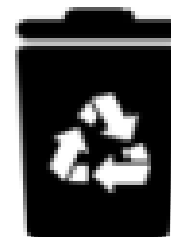
1

Incineration

6

Land fill

36

Recycling

296

Re-use

Source: US EPA (2002) and the Institute for Local Self Reliance

POLSKIE STOWARZYSZENIE
**ZERO
WASTE**

#NoTimeToWaste

WYJAŚNIAMY:

**NOWE UNIJNE PRZEPISY W ZAKRESIE
ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW
I PONOWNEGO WYKORZYSTANIA PRODUKTÓW**

- <https://zero-waste.pl/wyjasniamy-nowe-unijne-przepisy-w-zakresie-zapobiegania-powstawaniu-odpadow/>

Francja umożliwia i promuje sprzedaż produktów bez opakowań lub w pojemnikach wielokrotnego użytku

[Artykuł 41 ustawy o zapobieganiu powstawaniu odpadów i gospodarce o obiegu zamkniętym \(nr 2020-105\)](#) stanowi, że od **stycznia 2021 roku** „każdy konsument końcowy może zażądać umieszczenia zakupionego produktu w dostarczonym przez siebie pojemniku, o ile pojemnik ten jest widocznie czysty i odpowiedni do charakteru zakupionego produktu.”

3.2. Zielone zamówienia publiczne obejmujące kryteria zapobiegania powstawaniu odpadów

Włochy zobowiązują wszystkie organy publiczne do umieszczania kryteriów zapobiegania powstawaniu odpadów w przetargach i kontraktach

[Włoski kodeks zamówień publicznych \(dekret ustawodawczy 50/2016 wraz ze zmianami wprowadzonymi dekretem ustawodawczym nr 57/2017\) w art. 34](#) określa obowiązkowe kryteria zrównoważonego rozwoju środowiska, które muszą być stosowane przez władze publiczne w zamówieniach publicznych. Określa także kryteria zapobiegania powstawaniu odpadów: poprawę wydajności wykorzystania zasobów, zmniejszenie zużycia niebezpiecznych substancji i ilościową redukcję odpadów jako minimalne kryteria środowiskowe w zamówieniach publicznych dla 11 kategorii produktów/usług, m.in. wyposażenia wnętrz, prac budowlanych, elektroniki, tekstyliów, cateringu, usług energetycznych, zarządzania budynkami itp.

4. Ponowne wykorzystywanie produktów i systemy promujące działania związane z naprawą i ponownym użyciem

Flandria wprowadza wiążący krajowy cel w zakresie ponownego wykorzystania produktów

Zgodnie z [planem zagospodarowania odpadów z gospodarstw domowych i porównywalnych odpadów przemysłowych](#) akredytowane centra ponownego użycia muszą do 2022 roku zapewnić, że każdy mieszkaniec Flandrii rocznie wykorzysta ponownie 7 kg towarów.

Hiszpania ustanawia wiążący krajowy cel w zakresie ponownego wykorzystania dużych urządzeń elektrycznych oraz małego sprzętu IT i telekomunikacyjnego

[Hiszpański dekret królewski \(nr 110/2015\) w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego](#) stanowi, że duże urządzenia elektryczne oraz małe urządzenia IT i telekomunikacyjne muszą być przygotowywane do ponownego użycia. Dekret wymaga, aby 3% dużych urządzeń gospodarstwa domowego i 4% sprzętu IT było przygotowywane do ponownego użycia od 2018 roku. Ustawa określa wymagania dotyczące selektywnej zbiórki, transportu i przechowywania, aby stworzyć odpowiednie warunki umożliwiające ponowne użycie. Punkty zbiórki muszą posiadać wydzieloną przestrzeń na towary przeznaczone do ponownego użycia.

Hiszpania ułatwia wymianę informacji między producentami a organizacjami zajmującymi się ponownym wykorzystaniem produktów

[Hiszpański dekret królewski \(nr 110/2015\)](#) zobowiązuje producentów do dostarczania centrom ponownego wykorzystania produktów informacji, które są niezbędne w przypadku przygotowywania do ponownego użycia i naprawy dużych urządzeń elektrycznych oraz małego sprzętu informatycznego i telekomunikacyjnego.

Hiszpania wspiera centra napraw i ponownego wykorzystania produktów

[Hiszpański plan gospodarki odpadami na lata 2016–2022](#) wprowadził obowiązek zapewnienia przedsiębiorstw społecznym zajmującym się towarami używanymi **plerwszeństwa w dostępie do punktów zbiórki odpadów komunalnych**, aby mogły odzyskiwać towary nadające się do naprawy i ponownego wykorzystania.

Belgia ustanawia zachęty finansowe promujące ponowne wykorzystanie produktów

Belgia [wprowadziła obniżoną stawkę VAT w wysokości 6%](#) na towary i usługi dostarczane przez społeczne przedsiębiorstwa zajmujące się ponownym wykorzystaniem/naprawą, pod warunkiem, że przedsiębiorstwa te są zaangażowane w rozwój społeczny grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

12. Zachęty ekonomiczne dla władz regionalnych i lokalnych, w szczególności promujące zapobieganie powstawaniu odpadów oraz intensyfikację zbiórki selektywnej przy jednoczesnym unikaniu wsparcia dla składowania i spalania

Hiszpania promuje zapobieganie powstawaniu odpadów i zbiórkę selektywną za pomocą zachęt ekonomicznych

Gminy są odpowiedzialne za zbieranie, transport i przetwarzanie odpadów komunalnych. **Państwa członkowskie mogą osiągnąć unijne cele w zakresie odpadów poprzez opodatkowanie i stosowanie różnego rodzaju bodźców dla gmin.**

Artykuł 16 [hiszpańskiej ustawy o odpadach](#) umożliwia hiszpańskim regionom stosowanie zachęt ekonomicznych do promowania zapobiegania powstawaniu odpadów i selektywnej zbiórki odpadów, w tym ustanawianie podatków od składowania i spalania odpadów komunalnych.

KOMPOSTOWANIE DOMOWE

[Artykuł 22 \(2b\) WFD](#) stanowi, że jeśli tylko jest to możliwe, państwa członkowskie powinny promować recykling u źródła, np. kompostowanie domowe, jako alternatywę dla selektywnej zbiórki bioodpadów.

Miasto Besançon postawiło na recykling bioodpadów u źródła

Francuskie Besançon pokazuje, jak samorządy mogą propagować wśród mieszkańców ideę [kompostowania zdecentralizowanego](#), tj. **kompostowania w domu lub w społecznym kompostowniku**, czyli recyklingu bioodpadów u źródła. Kompostowanie zdecentralizowane finansowane jest z systemu [opłat proporcjonalnych płać za tyle, ile wytwarzasz](#). Jak dotąd miastu udało się ograniczyć ilość odpadów o 30% i podnieść stopę zbiórki selektywnej do 57%. Obecnie 70% mieszkańców posiada kompostownik lub korzysta z kompostowników społecznych. Do kompostowania zachęca artykuł 2.1.3 miejskich przepisów regulujących zbiórkę odpadów.

KLUCZOWA ROLA SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI BIOODPADÓW

- **ilościowa:** niezbędna aby osiągnąć wysokie poziomy odzysku (65% w 2035r.)
- **operacyjna:** minimalizowanie frakcji bio w zmieszanych pozwala zoptymalizować i zmniejszyć częstotliwość ich zbiórki
- **jakościowa:** zredukowanie frakcji bio w innych strumieniach pozwala na lepsze i tańsze ich przetworzenie

+ ochrona klimatu

CZAS POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA WYSOKICH POZIOMÓW

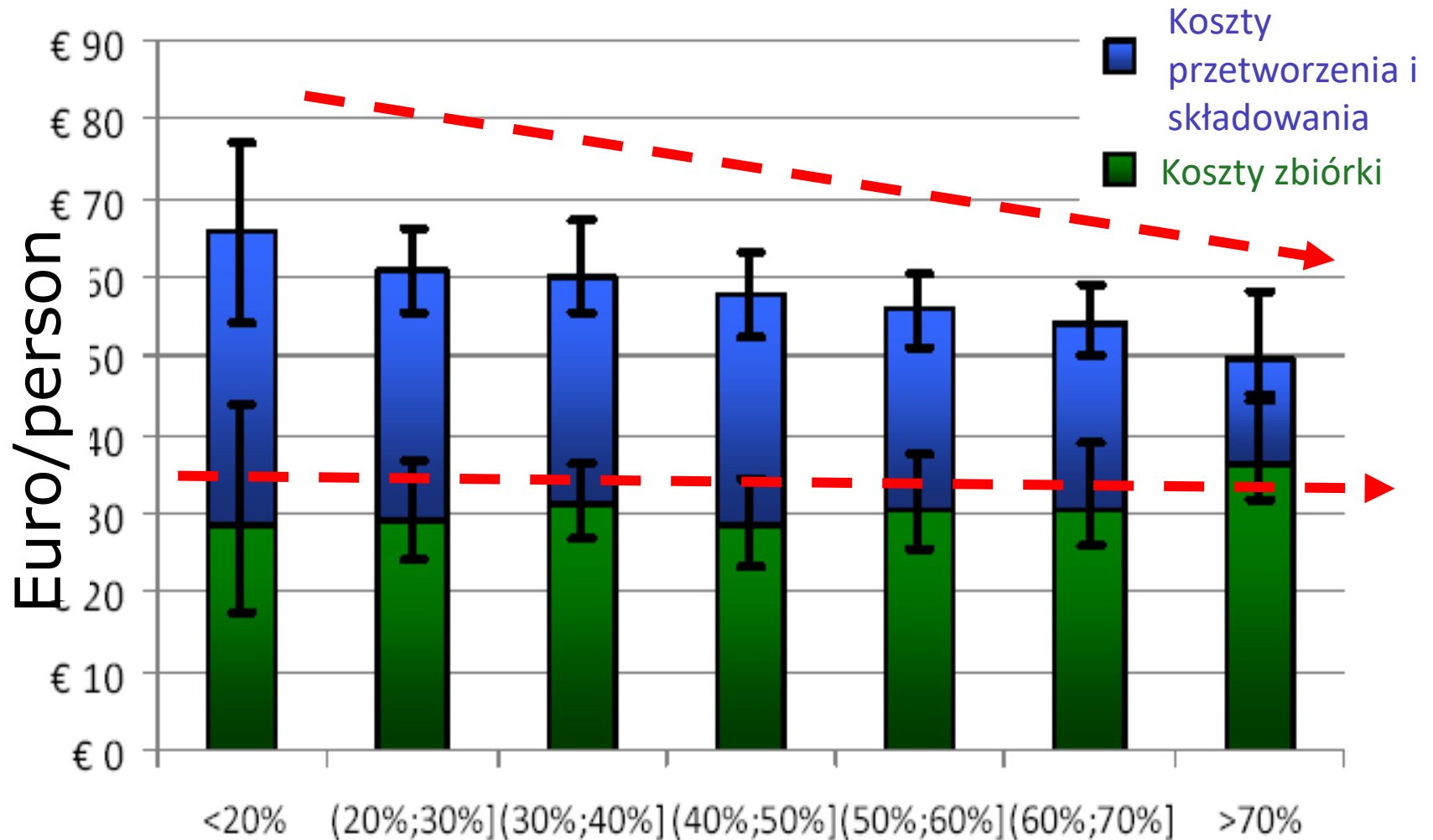
Miejscowość	Wyjściowy poziom selektywnej zbiórki	Osiągnięty poziom selektywnej zbiórki	Czas
Lublana 380 tys. mieszkańców	45%	60% 15% redukcji odpadów	24 miesiące
Salerno 145 tys. mieszkańców	18%	72%	12 miesięcy
Treviso (region) 554 tys. mieszkańców	27%	66%	18 miesięcy
Capannori 46,7 tys. mieszkańców	50%	90% 39% redukcji odpadów	84 miesiące
Novara 101 tys. mieszkańców	29%	70%	18 miesięcy
Gipuzkoa (region) 732 tys. mieszkańców	32%	51 – 81 % 7% redukcji odpadów	48 miesięcy
Parma 190 tys. mieszkańców	48%	72% 15% redukcji odpadów	36 miesięcy
Horst aan de Maas 41 tys. mieszkańców	73%	94%	12 miesięcy

364 gminy zero waste, 7 670 737 mieszkańców.

Optymizacja kosztów

(Lombardia, pop. 10M, 1547 gmin)

Koszty zbiórki
i koszty przetworzenia i składowania czy spalania

A SARRIÀ RESIDU ZERO

RECOLLIDA SELECTIVA
PORTA A PORTA

TOTAL RECOLLIDA SELECTIVA
ORGÀNICA, RECICLABLES, PAPER, VIDRE

Abans
mitjana setmanal

6.980 kg

19 %
sobre el total

Porta a porta
primera setmana

12.450 kg

45 %
sobre el total

Porta a porta
segona setmana

15.318 kg

54 %
sobre el total

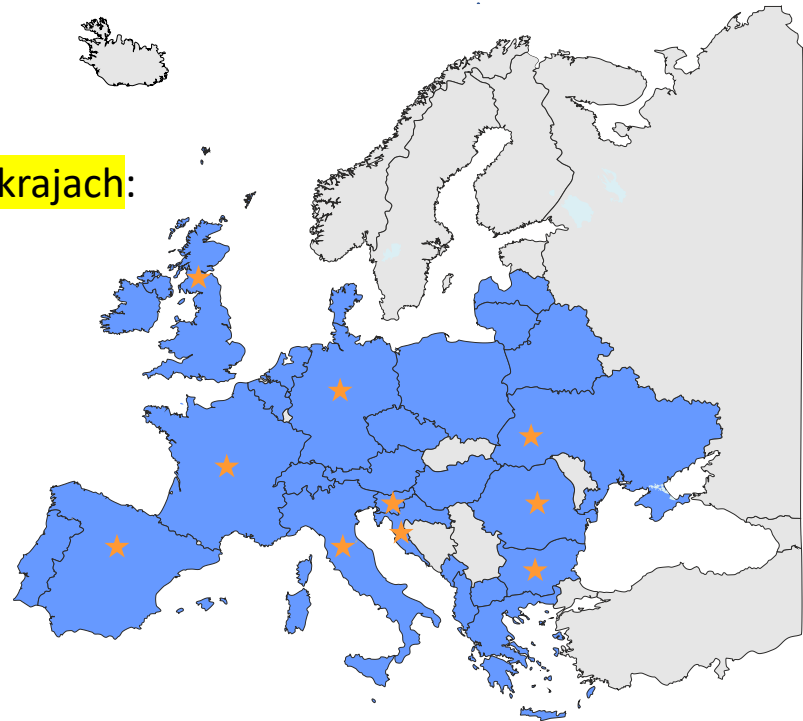
- SKOK Z 19% DO 54% ZBIÓRKI SELEKTYWNEJ W 3 MIESIĄCE
- 10-KROTNY WZROST ILOŚCI BIOODPADÓW SELEKTYWNIE ZEBRANYCH Z <1% ZANIECZYSZCZEŃ
- PLASTIK/METAL (OPAKOWANIA) Z <10% zanieczyszczeń

Gminy Zero Odpadów w Europie

- Koncept został stworzony w drugiej połowie lat 90-tych
- Włoskie Capannori było pierwszą gminą, która wprowadziła w Europie program Zero Odpadów w 2007 r.
- Od tego czasu program realizuje ponad 360 gmin w 9 krajach:
  - 7 670 737 mieszkańców
  - liderem są Włochy z 276 gminami (6 243 641 mieszkańców)
- Organizacje członkowskie działają w 25 krajach

Ograniczenie ilości odpadów resztkowych – a następnie MRBT

Obowiązek ograniczenia wytwarzania odpadów resztkowych stanowi zachętę do:

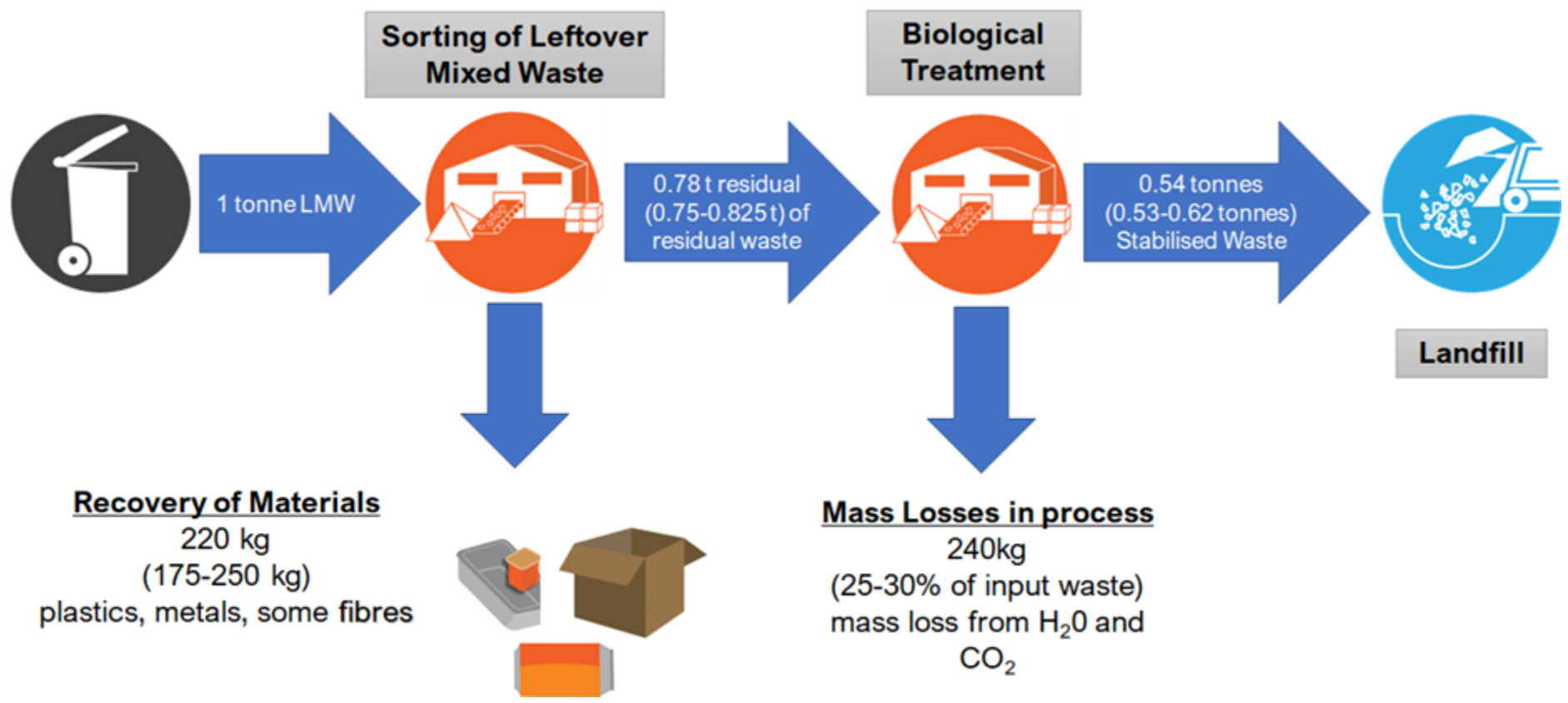
- nastawienie na prewencje wytwarzania odpadów - upstream**
- selektywna zbiórka**
- dalsza optymalizacja na dalszych etapach łańcucha dostaw**

Przykłady:

- Unia Europejska – dąży do zmniejszenia o połowę ilości odpadów resztkowych do 2030 roku.**
- Włochy - 3162 gminy poniżej 100 kg/limit; 54 poniżej 30 kg/cap/r pozostałości**
- UK - cel zmniejszenia ilości odpadów resztkowych o połowę do 2042 r. i przejściowy o 27% do 2027 r.**
- Flandria, Katalonia, Lublana w Słowenii (docelowo 60 kg/os/rok odpadów resztkowych)**

**+ MRBT = Mechanical Recovery and Biological Treatment
Mechaniczny Odzysk i Oczyszczanie Biologiczne**

MRBT = LMWS + BT + Landfill (for stabilized biowaste)

- biogenic C degraded
- fossil C recovered or locked in landfills

- scalable,
- cost-competitive,
- fast to implement,
- climate friendly
- inherently flexible

Figure 6: Comparative GHG Performance of Landfill, Incineration, Landfill with LMWS, Incineration with LMWS and MRBT¹⁶

Savings and Benefits of Bio-waste Recycling

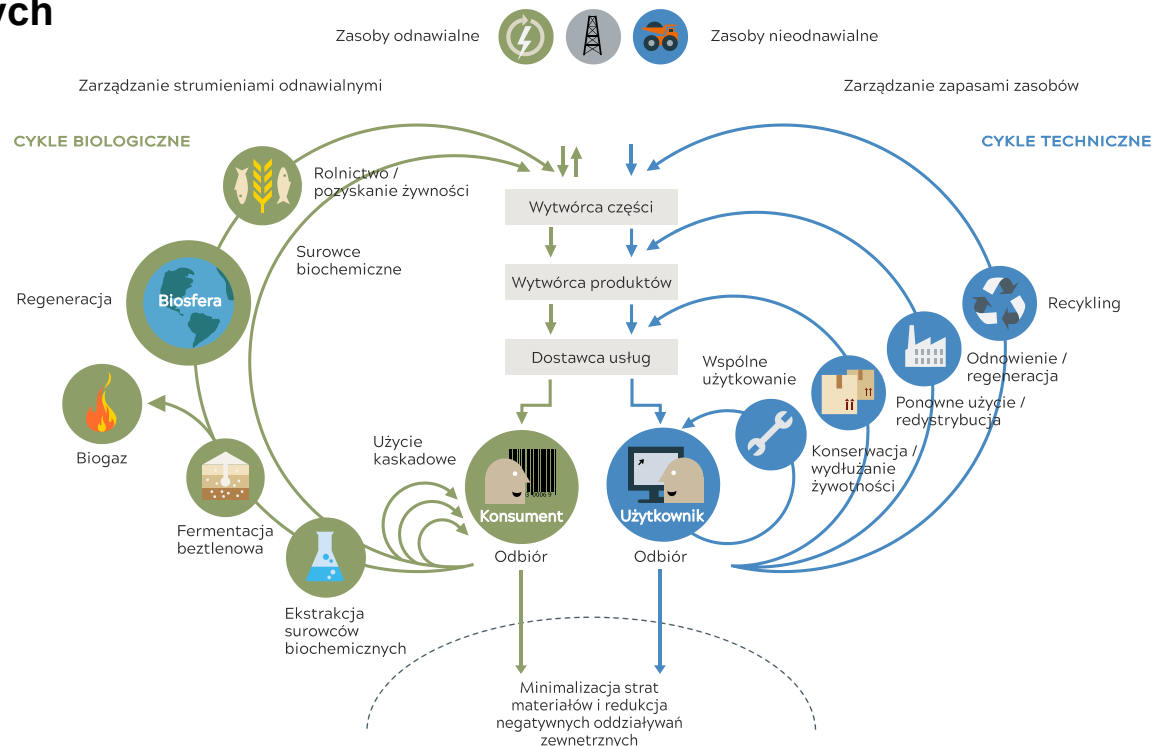
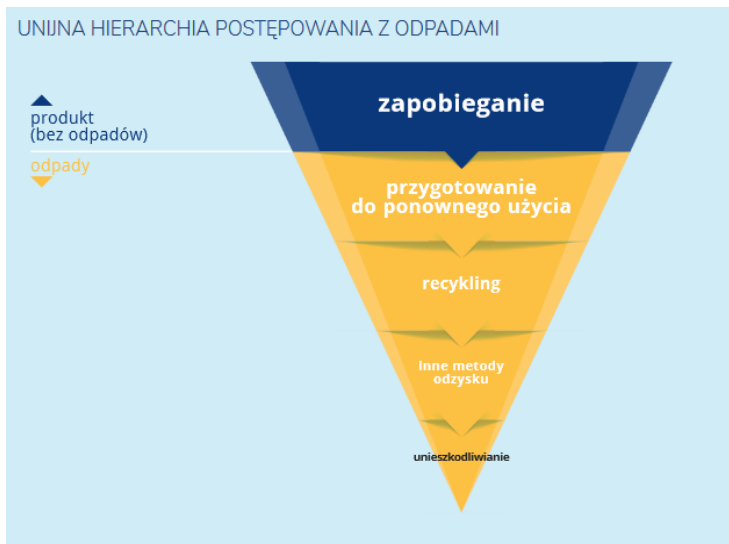
- Replacement of mineral fertilisers
  - ▶ 30-50 kg CO₂-eq/tonne
- Biogas Production
  - ▶ 100-150 kg CO₂-eq/tonne
- Peat replacement
  - ▶ 300-400 kg CO₂-eq/tonne
- C sequestration
  - ▶ 11 to 326 kg CO₂-eq/tonne
- Further environmental benefits:
  - ▶ Reduced N₂O release + Improved workability + water retention + replacement of pesticides, biodiversity.....
- Creation of green jobs:
  - ▶ 800 t of bio-waste one full-time employment
  - ▶ 100.000 green jobs

Podsumowanie

- **Nie potrzebujemy kolejnych spalarni.** Czynne i będące w budowie już zapewnią zrealizowanie 10% poziomu składowania odpadów, nawet przy wzroście ich ilości
- **Priorytetem jest inwestowanie w poprawę segregacji odpadów u źródła**
- **Priorytetem jest budowa kompostowni i biogazowni,** gdyż bez nich nie zrealizujemy wymaganych poziomów recyklingu
- Konieczne jest jak najszybsze **wdrożenie znowelizowanego systemu ROP oraz kaucyjnego, w tym wprowadzenie obowiązkowej i zwiększanej w kolejnych latach kwoty opakowań zwrotnych**

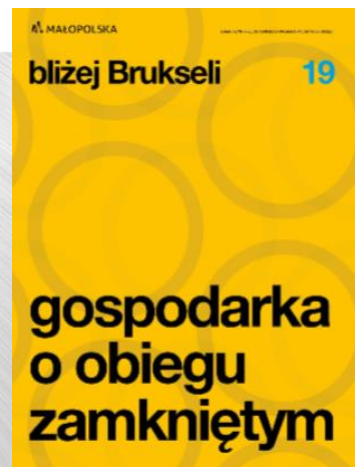

Korzyści społeczne z gospodarki o obiegu zamkniętym

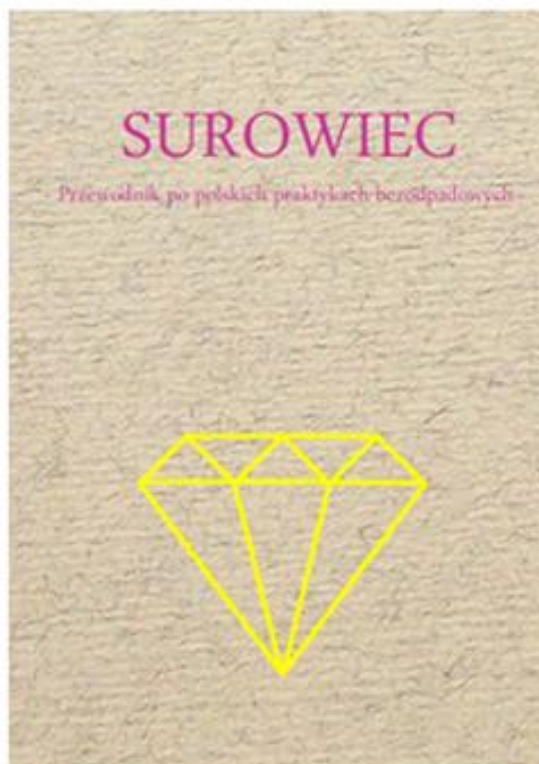
Wygrani pod względem miejsc pracy i klimatu w gospodarce

opartej o energię odnawialną i wydajność surowcową

Studium odnoszące się do Czech i Polski

www.eeb.org www.igoz.pl www.zero-waste.pl

Streszczenie

JAK BUDOWAĆ GOZ W POLSCE

POLSKA DROGA
DO GOSPODARKI
O OBIEGU ZAMKNIĘTYM

OPIS SYTUACJI I REKOMENDACJE

pobierz raport na

www.igoz.org

POLSKIE STOWARZYSZENIE

ZERO
WASTE

DZIĘKUJĘ!

piotr.barczak@zero-waste.pl

[@Pbarczak](https://twitter.com/Pbarczak)

[+32.489.288.981](tel:+32489288981)

www.eeb.org

[@Green_Europe](https://twitter.com/Green_Europe)

[@EuropeanEnvironmentalBureau](https://www.facebook.com/EuropeanEnvironmentalBureau)

eeb@eeb.org

The EEB gratefully acknowledges the financial support from the LIFE Programme of the European Union. This communication reflects the organizers' views and does not commit the donors.

